

Hermanis Paukšs

EŠAFOTS
(viencēliens)

DARBOJAS:

MAGDA
EMĪLIJA
KETIJA
DŽEIMSS
BENDE
BILS

EŠAFOTS KARĀTAVĀM UN BLUĶI. UZNĀK EMĪLIJA UN MAGDA.

Emīlija. Un kas tad tas?

Magda. Izskatās pēc ešafota.

Emīlija. Šķiet, ka tas patiešām ir ešafots. Baismīga konstrukcija. Vai nav tiesa, mana mīļā?

Magda. Ja es būtu slepkava, tad tas tiešām viestu manī šausmas. Bet tagad es uz to skatos ar cerībām.

Emīlija. Ar kādām cerībām?

Magda. Ar cerībām, ka reiz pienāks brīdis, kad visi slepkavas būs sodīti ar nāvi.

Emīlija. Paskaties, Magda – kas tad tur nāk?

Magda. Nekas bīstams – kāda kundzīte ar puķēm.

UZNĀK KETIJA AR PUĶU GROZU, KURU NOVIETO UZ EŠAFOTA MALAS.

Emīlija. Piedodiet par ziņkārību, cienītā, bet vai jūs pārdodat šīs puķes?

Ketija. Jā. Tieši tāpēc jau esmu šurp nākusi.

Emīlija. Šurp? Uz ešafotu?

Ketija. Uzreiz redzams, ka jūs esat ieobraucējas. Es vienmēr šeit tirgojos ar puķēm.

Emīlija. Šeit?! Pie ešafota?!

Ketija. Un kāpēc gan ne?

Magda. Emīlij, beidz taču uzbāzties ar muļķīgiem jautājumiem! Katrā vietā savi paradumi! Kāpēc lai pie ešafota nevarētu tirgoties ar puķēm, ja pie kapsētām to dara vienmēr? (Ketijai.) Jā, mēs ar draudzeni patiešām esam no tālienes.

Ketija. Vai vēlaties nopirkt kādu puķi?

Emīlija. Jā – vēlamies!

Magda. Bet vēlāk.

Emīlija. Kāpēc vēlāk?

Magda. Tāpēc, ka vispirms mēs vēlamies apskatīt pilsētu, un, kamēr mēs to darīsim, puķes var novīst.

Emīlija. Tev taisnība, mīļā.

Ketija. Kā kundzēm labpatīk. Bet mūsu pilsēta patiešām ir skaista. Un tajā dzīvo ļoti krietni ļaudis.

Emīlija. Patiešām?

Magda. Tam nu gan es neticēšu. Neesmu vēl redzējusi vietu, kur dzīvotu krietni ļaudis. Nemaz nerunājot par ļoti krietniem.

Ketija. Un tomēr tas tā ir. Jau vairāk nekā desmit gadus mūsu pilsētā nav izdarīts neviens noziegums.

Magda. Tas skan pārlietu neticami.

Ketija. Un tomēr tas ir tā.

Emīlija. Tātad šis ešafots skaitās muzeja eksponāts?

Ketija. Nekādā gadījumā! Gandrīz katru dienu šeit kāds tiek pakārts vai kādam nocirsta galva!

Emīlija. Bet jūs taču teicāt...

Magda. Es jau domāju, ka cienītā puķu pārdevēja kaut ko putro.

Ketija. Neko es neputroju! Šeit soda ar nāvi tos, kuriem rodas vēlēšanās kādu noslepkavot.

Emīlija. Bet kā tad to var zināt?

Magda. Šeit acīmredzot strādā īpaši augstas klases detektīvi.

Ketija. Nebūt ne. Cilvēki paši piesakās, tikko pamana sevī vēlēšanos slepkavot.

Emīlija. Nevar būt!

Magda. Iesim labāk apskatīt pilsētu.

Ketija. Ja padzīvosit šeit ilgāk, gan pašas par to pārliecināsities!

Magda. Ejam! Ešafotu mēs jau apskatījām – ja gribēsi, varēsim pie tā atgriezties vēlāk.

Ketija. Turklāt jūs vēlējāties nopirkt puķes!

Magda (vilkdama prom Emīliju). Protams – to mēs neesam aizmirsušas.

Emīlija. Pagaidi! Šeit taču ir tik interesanti! (Tiek aizvilкта.)

Ketija. Ir gan tie ārzemnieki dīvaini...

UZNĀK DŽEIMSS AR VIRVI.

Džeimss. Sveika, Ketij! (Sāk siet virvi pie karātavu šķērskoka.)

Ketija. Sveiks, Džeims! Vai tad šodien atkal kādu kārs?

Džeimss. Gan jau kāds pieteiksies. Ļaudis mums godīgi – to taču tu zini.

Ketija. Tāpēc arī domāju – varbūt kāds jau ir pieteicies!

Džeimss. Nē, pagaidām vēl nav.

UZNĀK BENDE.

Bende. Nu, Džeims? Vai viss kārtībā?

Džeimss. Tikpat kā, kungs. Vēl tikai cirvis jāatnes.

Bende. Tad pasteidzies, Džeims.

Ketija. Vai tad kāds jau ir pieteicies, bendes kungs?

Bende. Vēl nav, Ketij, bet noteiktajā laikā mums ir jābūt gataviem. Neatkarīgi no tā, ir kāds pieteicies vai nav.

Džeimss. Tad es skrienu pēc cirvja!

Bende. Pasteidzies, Džeims.

DŽEIMSS PROM, BENDE UZKĀPJ UZ EŠAFOTA UN PARAUSTA VIRVI.

Ketija. Nu? Kā ir? Vai labi turas, bendes kungs?

Bende. Jā, Ketij – piesiet virvi Džeimss prot. (Izvelk flautu un sāk pūst.)

Ketija. Sakiet, bendes kungs – vai jums pašam nekad nav uznākusi vēlēšanās kādu noslepkavot?

Bende. Nē, Ketij. Es jau tāpat slepkavoju gandrīz katru dienu. Un tev?

Ketija. Vai jums prāts, bendes kungs! Tad taču es būtu pieteikusies pie jums!

Bende. Protams, Ketij. (Turpina pūst flautu.)

TĀLUMĀ ATSKAN SPRĀDZIENS. KETIJA UN BENDE UZ TO NOREAĢĒ.

Ketija. Kas tas bija?

Bende. Nezinu, Ketij. Varbūt svētku salūts.

Ketija. Vai tad šodien ir kādi svētki?

Bende. Kādam varbūt ir.

Ketija. Kuram tad?

Bende. Nezinu, Ketij. (Turpina pūst flautu.)

Ketija. Tas viss man liekas stipri dīvaini...

Bende. Man arī, Ketij. Bet dīvainību ir tik daudz, ka neatliek laika par visām pabrīnīties. (Turpina pūst flautu.)

UZSKRIEN DŽEIMSS.

Džeimss. Kungs! Vai jūs dzirdējāt to sprādzienu?!

Bende. Dzirdēju, Džeims.

Ketija. Jā, es arī dzirdēju!

Džeimss. Tur kāds nelietis uzspridzināja veco ļaužu pansionātu!

Bende. Kurš tad?

Džeimss. Nav zināms...

Bende. Pēc kā tad tu spried, ka pansionāts ir uzspridzināts? Varbūt tas uzsprāga pats?

Džeimss. Jā, kungs... tas ir iespējams...

Ketija. Kāda nelaime!

Bende. Bet es neredzu cirvi, Džeims...

Džeimss. Atvainojiet, kungs... Es to tūlīt atnesīšu... Tas sprādziens mani pavisam izsita no sliedēm... (Prom.)

Ketija. Kā jūs domājat, bendes kungs – kāpēc pansionāts uzsprāga? Varbūt bojātas elektroinstalācijas dēļ?

Bende. Tas ir pilnīgi iespējams, Ketij. (Turpina pūst flautu.)

Ketija. Jā, ar elektroinstalāciju mums ir jābūt ļoti uzmanīgiem...

UZNĀK MAGDA UN EMĪLIJA.

Emīlija. Paskaties, Magda – vai nav burvīgs skats – bende stāv uz ešafota un pūš stabuli! Kur tu vēl esi ko tamlīdzīgu redzējusi?

Magda. Nekur.

Ketija. Tā nav stabule – tā ir flauta!

Emīlija. Ā... Bet vienalga jauki!

Magda. Nesaprotu, kas tur jauks? Man daudz labāk patiktu, ja bende cirstu galvas, nevis stabulētu!

Ketija. Es jau teicu – bende nestabulē, viņš flautē!

Magda. Lūdzu, nepiesienieties vārdiem!

Ketija. Es atvainojos. Nu – vai paguvāt apskatīt pilsētu?

Emīlija. Apmēram trešdaļu. Visvairāk mums patika veco ļaužu pansionāts! Vai nav tiesa, mana mīlā?

Magda. Tiesa gan.

Ketija. Tātad jūs vēl paguvāt to apskatīt pirms uzsprāgšanas?

Emīlija. Mēs apskatījām arī uzsprāgšanu.

Ketija. Nu – un kā?

Magda. Nekā sevišķa. Ir redzēti daudz iespaidīgāki skati.

Emīlija. Man gan patika! Skaisti uguņi, un ķieģeļi lidoja pa gaisu!

Ketija. Vai daudz cilvēku aizgāja bojā?

Magda. Visi.

Ketija. Cik šausmīgi...

Emīlija. Bet mēs gribējām pie jums nopirkt puķes!

Magda. Lai būtu ko nolikt uz pansionāta drupām.

Ketija. Es redzu – jums abām ir labas sirdis!

Emīlija. Jā, sirdis mums patiešām ir labas!

Magda. Tik mēs ar to nelielāmiešiem.

Emīlija. Man, lūdzu – šīs!

Magda. Bet man – šīs!

Ketija. Lūdzu, kundzes!

Emīlija. Noliksim ziedus un turpināsim pilsētas apskati!

Magda. Katrā ziņā. (Prom kopā ar Emīliju.)

Ketija (nopūšas). Žēl pansionāta... Tā patiešām bija lieliska celtne... īsts arhitektūras šedevrs...

UZNĀK BILS.

Bils. Labdien, bendes kungs... Labdien, Ketij...

Ketija. Sveiks, Bil! Kas jauns? Kā klājas?

Bende. Sveiki, sveiki...

Ketija. Tu izskaties tā, it kā būtu uzspridzinājis pansionātu!

Bils. Nē... es neuzspridzināju pansionātu... Bet tik un tā esmu pelnījis, ka man soda ar nāvi...

Bende. Sasodītais Džeimss vēl nav atnesis cirvi – es varu tevi pakārt, bet, ja vēlies, lai nocērtu galvu, tad nāksies mazliet uzgaidīt.

Bils. Man ir vienalga... esmu ar mieru tikt pakārts...

Bende. Tad kāp augšā un nodarīsim to lietu ātri – es neesmu radis likt klientiem gaidīt!

Ketija. Vai tu vēlies kādu nogalināt, Bil?

Bils (nopūšas). Jā, Ketij... paša sievu...

Bende. Ko tu teici? Sievu?

Bils. Jā, bendes kungs...

Bende. Atvaino, Bil, bet tādā gadījumā es nevaru tev pakalpot, jo vēlēšanās nosist paša sievu nekādi nevar tikt pieskaitīta ar nāvi sodāmiem noziegumiem. Tas, manuprāt, vispār nav noziegums, jo kur tu atradīsi vīru, kurš vismaz trīsreiz dienā negribētu nosist savu sievu! Šādos gadījumos drīzāk pienāktos sodīt sievas, kuras izraisa savos vīros šādas tieksmes.

Bils. O, mana sieva ir gatavais eņģelis!

Ketija. Kāpēc tad tu gribi viņu nogalināt, Bil?

Bils. Tieši tāpēc... Viņa ir tik laba, ka nav kur piesieties... Bet kādreiz tā gribētos uzbrēkt sievai... iesist... taču nav iemesla... Viņa to vien prot kā – “Labi, Bil!”... “Tūlīt, Bil!”... “Tev taisnība, Bil!”... Dzīvoklī vienmēr valda ideāla kārtība... Gatavo viņa brīnišķīgi, un ēdiens vienmēr tiek laikus pasniegts... Ģērbjas viņa glīti un gaumīgi, bet lieku nekad nepirks... Kā sievietē viņa ir nepārspējama – maiga, kautrīga un vienlaikus kvēla savā mīlestībā pret mani... Ak! Visas viņas labās īpašības nemaz nav iespējams uzskaitīt!... Mana Luīze ir absolūti ideāla sieva... Un tieši tas mani padara vai traku!...

KAUT KUR NETĀLU ATSKAN SPRĀDZIENS. VISI NOREAĢĒ.

Ketija. Kas tas bija?

Bende. Nezinu, Ketij. Varbūt atkal pansionāts uzsprāga.

Ketija. Nevar būt! Pilsētā taču bija tikai viens pansionāts, bet tas jau ir uzsprādzis!

Bende. Tad varbūt tas tomēr bija svētku salūts.

UZSKRIEN DŽEIMSS.

Džeimss. Kungs! Vai jūs dzirdējāt to sprādzienu?!

Bende. Dzirdēju, Džeims.

Džeimss. Tur kāds nelietis uzspridzināja pilsētas slimnīcu!

Bende. Kurš tad?

Džeimss. Nav zināms...

Bende. Pēc kā tad tu spried, ka slimnīca ir uzspridzināta? Varbūt tā uzsprāga pati?

Džeimss. Jā, kungs... tas ir iespējams...

Ketija. Kāda nelaieme!

Bende. Bet es neredzu cirvi, Džeims. Jau sāk nākt klienti, bet viņiem nav iespēju izvēlēties.

Džeimss. Ā, sveiks Bil!

Bils. Sveiks, Džeims!

Džeimss. Atvainojiet, kungs – cirvi es tūlīt atnesīšu – tas sprādziens mani pavisam izsita no sliedēm... (Prom.)

Ketija. Kā jūs domājat, bendes kungs – kāpēc slimnīca uzsprāga? Varbūt bojātas elektroinstalācijas dēļ?

Bende. Tas ir pilnīgi iespējams, Ketij.

Ketija. Jā, ar elektroinstalāciju mums ir jābūt ļoti uzmanīgiem.

Bils. Tad kā, bendes kungs?

Bende. Nemaz neprasi, Bil! Es jau teicu, ka tavās vēlmēs nav nozieguma sastāva. Man nav tiesību bez pamata municipālo virvi staipīt.

Bils. Bet, bendes kungs! Ja mana sieva būtu fūrija vai Gorgonas un teātra kritiķes maisījums, tad es saprastu, ka viņa pati ir vainīga pie manām tieksmēm – bet es taču jau paskaidroju, ka Luīze ir gatavais eņģelis, tāpēc zvēru, ka manās zemiskajās tieksmēs tomēr ir ar nāvi sodāma nozieguma sastāvs!

Ketija. Uzklusiet taču viņu, bendes kungs! Nabaga Bils tik sirsnīgi lūdzas!

Bende. Pārlicināt viņš mani nepārlicināja, bet lai notiek – Bila līdzšinējo nopelnu dēļ... Rāpies uz ķebliša un atceries – ja kāds uzzinās – es uz galvošanu zaudēšu darbu!

Bils. Paldies, bendes kungs! Es nevienam neteikšu!

Ketija. Es arī ne!

Bende (apliek Bilam ap kaklu virvi un parausta to). Tā!... Sasodītais Džeimss atkal nav ieziepējis virvi!...

Bils. Es pats to varētu izdarīt, ja vien kāds man aizdotu ziepes!

Bende (skatās apkārt). Arī ziepes tas slaists nav atnesis...

UZNĀK MAGDA UN EMĪLIJA.

Emīlija. Magda! Miļā! Tu paskaties tikai – rādās, ka te kādu tūlīt pakārs!

Ketija. Tas ir nabaga Bils.

Emīlija. Ļoti jauki – pastāvēsim te un paskatīsimies, kā pakar nabaga Bilu!

Magda. Bet mēs vēl nepaguvām visu pilsētu apskatīt!

Emīlija. Tā pilsēta nekur nepazudīs, bet Bilu tūlīt pakārs un otrreiz taču šo skatu mums neviens nerādīs!

Magda. Nu, manis pēc...

Bende. Baidos, ka jums nāksies ilgi gaidīt, jo sasodītais Džeimss nav atnesis ziepes...

Magda. Tad iesim tikmēr pabeigt pilsētas apskati!

Ketija. Nu? Vai jūs redzējāt vēl ko ievēribas cienīgu?

Emīlija. Jā! Mēs redzējām, kā uzsprāga pilsētas slimnīca! Ļoti brīnišķīga celtne!

Magda. Jā – vēlīnais baroks.

Ketija. Un sakiet – vai bija arī upuri?

Emīlija. Protams! Visi bija upuri! Dzīvs nepalika neviens! Tikai mēs ar Magdu! Vai ne, mīļā?

Ketija. Šausmas!

Magda. Ir redzēti vēl lieliskāki sprādzieni. Ejam!

Ketija. Vai šoreiz jūs neiegādāsities puķes?

Emīlija. Patiešām! Mums taču vajag, ko nolikt uz slimnīcas drupām!

Magda. Tev taisnība, mīļā. Man, lūdzu – šis!

Emīlija. Bet man – šis!

Ketija. Lūdzu, kundzes!

MAGDA UN EMĪLIJA PROM AR PUĶĒM.

Bende. Redzi nu, Bil – pats liktenis pretojas tavai sodīšanai – es nevaru tev pakalpot ne ar cirvi, ne ar karātavām...

Bils. Es pagaidīšu. Kādreiz taču tas Džeimss parādīsies!

Bende. Viņš te ik pa brīdim parādās, bet pagaidām no tā liela labuma nav.

UZSKRIEN DŽEIMSS AR CIRVI.

Džeimss. Lūdzu, kungs! Te būs cirvis!

Bende. Es tev pateicos, Džeims.

Bils. Jā, tiešām – liels paldies, Džeims!

Džeimss. Ņemiet par labu, kungi...

Bende. Varbūt tu pie reizes atnesi arī ziepes?

Džeimss. Nē, kungs... par ziepēm es pavisam biju aizmirsis...

Bende. Ak, šis Džeimss... Tad skrien tagad ātri pēc ziepēm, jo cienījamais Bils vēlējas, lai viņu pakar!

Bils. Tas nav tik būtiski! Mani apmierina arī galvas nociršana!

Bende. Tevi apmierina, bet kādu citu var arī neapmierināt. Nekur nav teikts, ka šodien tu man esi vienīgais klients!

Džeimss. Es skrienu, kungs! (Prom.)

Bende. Nu ko, Bil – tad cirvis?

Bils. Lai iet cirvis, bendes kungs!

Bende. Bet tu taču, Bil, vari izšķirties un apprecēties ar kādu citu, teiksim – ar Ketiju!

Ketija. Jā, Bil – man nav iebildumu!

Bils. Baidos, ka arī Ketija būs pārāk laba sieva...

Bende. Tev taisnība – tādu īstu nekrietneli tu mūsu pilsētā nez vai vispār atradīsi...
Tad liec galvu uz bluķa!

Ketija. Ņem šo puķi, Bil! Lai tā tev būtu piemiņa no manis!

Bils. Paldies, Ketij... (Paņem puķi, noliek galvu uz bluķa.)

BENDE ATVĒZĒ CIRVI, ATSKAN SPRĀDZIENS, VISI NOREAĢĒ, BENDE NOSVIEŽ CIRVI.

Bende. Nē! Kas te šodien notiek?!

Ketija. Kā jūs domājat, bendes kungs – vai atkal slimnīca uzsprāga?

Bende. Tu taču zini, ka mūsu pilsētā bija tikai viena slimnīca! Un tā reiz jau uzsprāga!

Cerēsim, ka šis tomēr bija svētku salūts... (Sāk pūst flautu.)

Bils. Vai tad jūs man necirtīsiet galvu, bendes kungs?

Bende. Piedod, Bil, bet šādos apstākļos nav iespējams strādāt. Es gribu mazliet nomierināties. (Turpina pūst flautu.)

Bils. Lūdzu, lūdzu, bendes kungs – es pagaidīšu!

Ketija. Bet, ja nu tas tomēr nebija svētku salūts?... Pansionāts ir uzsprādzis... slimnīca ir uzsprāgusi... Kādas vēl ievērojamas celtnes ir mūsu pilsētā?

Bils. Vēl ir bāreņu patversme... agrīnās romānikas stilā celta...

Ketija. Tev taisnība, Bil... Varu derēt, ka arī viņiem tur ar elektroinstalāciju nav visai spoži...

KLIEGDAMAS UZSKRIEN MAGDA UN EMĪLIJA UN NOSLĒPJAS AIZ EŠAFOTA.

Džeimss (viņām sekodams ar atvēzētām ziepēm). Stāviet, nelietes! Vai arī es jums iemetīšu ar ziepēm!

Bende. Kas noticis, Džeimss?

Džeimss. Šis divas draņķes nupat kā uzspridzināja pilsētas bāreņu patversmi! Vai tad jūs nedzirdējāt sprādzienu?!

Ketija. Dzirdējām, Džeimss... Kas noticis ar nabaga bāreņiem?!

Džeimss. Visi pagalam!

Ketija. Cik šausmīgi...

Bende. Atvaino, Bil – rādās, ka tev būs vēl mazliet jāuzgaida.

Bils. Labi, bendes kungs. Es saprotu, ka dāmām priekšroka.

Bende. Cienītās kundzes! Laipni lūdzam uz ešafotu!

Abas. Par ko?!

Džeimss. Kā – par ko?! Es pats redzēju, kā jūs ierakāt mīnas zem bāreņu patversmes pamatiem!

Abas. Nu un tad?!

Džeimss. Kā – nu un tad?! Jūs uzspridzinājāt bāreņu patversmi! Un varu derēt, ka arī veco ļaužu pensionāts un slimnīca ir jūsu roku darbs!

Magda. Jā, bet mums nebija ne mazākās vēlēšanās kādu noslepkavot!

Emīlija. Jā, mēs tikai gribējām zināt, kas notiks, ja paliksim tur apakšā mīnas un nospiedīsim detonatoru!

Bende. Ja tā, tad viņu rīcībā patiešām nav nozieguma sastāva.

Abas. Nu re!

Bende. Bet skaidrs, ka, par spīti visam, abas tomēr ir rūdītas nekrietneles. Vai tu negribētu kādu no viņām apprecēt, Bil?

Bils. Jā, tāda sieva man patiktu gan... It sevišķi – tā tur!

Emīlija. Mani sauc Emīlija, Bil!

Bils. Ļoti jauki, Emīlij! Vai nāksi pie manis par sievu?

Emīlija. Kāda runa, Bil – precamies tik!

Magda. Un es lai palieku vecmeitās?!

Bende. Varbūt tu ņemsi šo, Džeims?

Džeimss. Es, bendes kungs, jau sen metu acis uz Ketiju...

Ketija. Te es esmu, Džeims!...

Magda. Vai jums neliekas, ka tā ir cūcība?

Bende. Lai notiek! Man galu galā arī sen laiks precēties! Kā tevi sauc, nekrietnele?

Magda. Magda...

Bende. Nu tad – aidā! – pie mācītāja!

Ketija. Tikai pa ceļam noliksim ziedus uz bāreņu patversmes drupām...